

Totalita - vězení člověka i společnosti

výukový program pro školy

Stručná anotace	
Cíl: Lépe rozlišit totalitní a demokratický politický systém. Poznat praktiky a fáze totality. Potřeba vyrovnání se s minulostí, s bezprávím a zlem. Uvědomit si svůj vztah k negativním společenským jevům a odpovědnosti za své činy. Upevnit kontext regionální historie do výuky Dějepisu, zejména období 1945-1960, obecně 1939 – 1989. Prohloubit vybranou oblast učiva ŠVP a podpořit mezioborové vzdělávání konkrétní školy. Obsah: Dějiny věznic na pozadí dějin od konce 19. stol. do současnosti. Fáze vývoje totality (1948 – 1989) a demokratizace ČR po roce 1989. Ideologie a represe - politický vězeň, politický proces, udržení politické a ekonomické moci. Osobní zkušenosti a poznatky k rozpoznání totalitního systému, šikana je zlo - nalézání svého osobního vztahu ke svým činům a odpovědností za ně. Vyrovnání se s minulostí – justice, důvěra v právní stát a cesta od zločinu k odpuštění. Odlehčovací aktivita s pozitivní orientací. Hodnocení přínosu programu.	Pedagogický přístup: Konstruktivismus Náprava věcí lidských (JAK) Metody: výklad, analýza a syntéza vlastních zkušeností žáků, zážitková metoda, sebereflexe. Evaluace programu: Společná reflexe v kruhu. Závěrečné anonymní grafické hodnocení výukového programu pedagogů a žáků. Výtvarná aktivita žáků ve škole - Zlo kolem nás a v nás (možnost).
Bodový scénář	Čas
1. Sraz před Justičním palácem, Všehrdova 267, Uherské Hradiště , centrum města, v budově dnes sídlí UMPRUM	(2 min. chůze od autobusového nádraží)
2. Uvítání, úvod , seznámení s programem, vztah tématu k výuce konkrétní školy a ročníku.	5. min
3. Vězeňské nádvoří u rampy Krátký historický úvod, poučení o bezpečnosti a prohlídka exteriéru areálu - vytvoření prostorové představy o areálu a popis jeho jednotlivých částí.	5 min. přesun a bezpečnost 4 min. úvod 12 min. komentovaná prohlídka exteriér
4. Dvůr školní družiny - příklad absurdity totality (místo poprav vězňů i her dětí). Materialistická	20 - 30 min.

ideologie komunismu vs. spiritualita. Postup KSČ k moci, akceptace totalitních praktik společností. Rozlišení totality a demokracie. Fáze vývoje totality v ČR. Kognitivní aktivita přiřazování slov k principům demokracie a totality. Slova k totalitě se dále rozřazují k fázím totality. Zhodnocení výsledku. Porovnání právě nabytých znalostí se znalostmi /zkušenostmi žáků s fázemi šikany. Odpovědnost člověka za své činy. Možnost rozšiřujících otázek: zlo jako opak dobra vs. zlo jako absence dobra, nebo-li stačí být lhostejný?	Výklad a kognitivní aktivita žáků (analýza a syntéza poznatků)
5. Samotky – samostatná prohlídka cel žáky, role StB ve společnosti, vznik politického vězně, úloha politického procesu v totalitě, skutečný příběh ze samotek Věznice UH. Na příběh navazující aktivita. Var1: aktivita Zvuky – pasivní aktivita pro SŠ/VŠ v roli svědka/pozorovatele (citově náročnější aktivita, možnost citlivého žáka zůstat s učitelem v bezpečném prostředí světlé kaple), poslech zvuku dřevěných bot - trest chůze na samotce po bití tzv. baštonáde, následné společné sdílení pocitů a řízená diskuze vedoucí k cíli aktivity, pokud bude potřeba dále zjemnit - výběr ze slov vzkazů jiných návštěvníků na okně. Cíl: pokus o odpověď na otázku „Může se v budoucnu naše společnost opět dostat do této fáze zla?“ Var2: aktivita Soudce – aktivita pro ZŠ/SŠ, žáci jsou seznámeni s tresty, které političtí vězni dostávali za držení zakázané literatury. Žákům je představen obžalovaný (vygenerovaný AI) a jeho obžaloba s dobovou rétorikou. Část žáků soudí anonymně a část veřejně se zdůvodněním výše trestu. Porovnání a vyhodnocení rozsudků v anonymitě a na veřejnosti. Analogie s chováním v anonymitě sociálních sítí. Trestání v demokracii - důležitost veřejné kontroly nad činností soudců, policie a ostatních silových složek demokratického státu. Cíl: pokus o odpověď na otázku „Může se v budoucnu naše společnost opět dostat do této fáze zla?“ Možné rozšiřující otázky - Co byste dělali, kdybyste se dozvěděli o mučení lidí? Mohlo by se vám i dnes něco stát?	25 min. Výklad a pasivní zážitková (citová) aktivita, nebo výklad a aktivita s využitím syntézy poznatků a empatie žáků.
6. Kaple – duchovní a výchovný účel kaple ve vězenství, zneužití náboženského citění vězňů StB.	25 - 30 min.

Potřeba vyrovnání se s minulostí. Mohou potomci za činy svých předků? Jsem já zodpovědný za své činy? Je výhodnější obvinít jiné lidi nebo okolnosti ze svého jednání? Může vůbec existovat cesta od zločinu k odpuštění? 7. Možnost odlehčovací aktivity – Láska navzdory zlu - přes úplnou destrukci všech fresek v kapli zůstaly na jedné fresce oči vyzařující lásku a laskavost. Je nějaké materialistické vysvětlení, proč jen ty oči zůstaly? Může to mít nějaké duchovní vysvětlení? Jak si vysvětlit naši inklinaci k některému z vysvětlení?	Výklad a debata s žáky. Formulace a vyjadřování názoru žáka na veřejnosti a naslouchání ostatním v pravidlech kultivované debaty.
8. Rozloučení na vězeňském nádvoří u rampy	1.min.

Čas celkem: 1:40 hod., s možným prodloužením na 2 hod.

Výklad v AJ může být stejně dlouhý. Za předpokladu, že pedagog dopředu seznámí zejména cizí žáky s vytvořenými podpůrnými materiály: *A brief history of CZ and the prison since 19th century* a *Odborná slovní zásoba (Cj/Aj/Nj)*. Materiály budou zaslány na vyžádání.